

تاریخ شفاهی سعدآباد قسمت نخست ؛ سعدآباد در سالهای اولیه پس از پیروزی انقلاب اسلامی

رزیتا صالحی نظامی

یکی از پرسشهایی که همواره راهنمایان موزه در مجموعه سعدآباد به خصوص کاخها از سوی بازدید کنندگان با آن مواجهند و شاید پرسش بسیاری از نسل جدید کارکنان نیز باشد ، سرنوشت کاخ های سعدآباد پس از پیروزی انقلاب اسلامی است . اطلاعات مکتوب در این باره منحصر به تعدادی اسناد از اولین سالهای پس از انقلاب است که در آنها چگونگی ثبت و ضبط اشیاء و نحوه ی ساماندهی آنها و قرارگرفتن کاخها و مکانهای وابسته به سران رژیم گذشته در زیر گروه سازمانهای مختلف تعیین شده است. بقیه اطلاعات موجود در واقع نقل قولها و خاطراتی است که افراد در ذهن دارند همان چیزی که در اینجا به تاریخ شفاهی تعبیر می شود.

تاریخ شفاهی (oral History) یکی از شیوه های پژوهش در تاریخ است که به شرح و شناسایی وقایع، رویدادها و حوادث تاریخی بر اساس دیدگاه ها، شنیده ها و عملکرد شاهدان، ناظران و فعالان آن ماجراها می پردازد. متون این تاریخ حتی در صورت مکتوب شدن، خصلتی گفتاری دارد. انتظار می رود پس از انجام مصاحبه با افراد صاحب نظر و کارکنان قدیمی کاخها بتوان برای پرسشهایی نظیر موارد ذیل پاسخی واضح و روشن یافت.

- اولین افرادی که پس از پیروزی انقلاب اسلامی کاخهای مجموعه سعدآباد را تحویل گرفتند و اتفاقات و حوادث آن دوران که به طور مکتوب وجود ندارد .
- شیوه ی فهرست برداری از اموال کاخها و ثبت اطلاعات مربوط به هیئتی که مسئول این کار بودند.
- در ۲۳ فروردین ۱۳۵۹ نحوه ی ارزیابی و نگهداری اموال کاخهای سعدآباد و نیاوران به تصویب شورای انقلاب جمهوری اسلامی رسید . در فاصله ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ تا ۲۳ فروردین ۱۳۵۹ وضعیت کاخها به چه صورت بود .
- نحوه ی جایجایی اموال کاخها و دلایل و چگونگی آن به طور مثال جمع آوری ظروف از کاخها برای ایجاد موزه ظروف

در این شماره نشریه برای آنکه خوانندگان در جریان احکام صادره درباره ی کاخها توسط مراجع قانون پس از انقلاب اسلامی قرار گیرند به تعدادی از آنها اشاره می شود.

شماره ۲۴۱

شورای انقلاب

تاریخ ۱۳۵۹/۲/۲۶

جمهوری اسلامی ایران

پیوست

نخست وزیری

لایحه قانونی راجع به کاخهای نیاوران و سعدآباد و نحوه ارزیابی و نگهداری اموال مربوط که در جلسه مورخ ۰۹/۱۰/۲۳ به تصویب شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران رسیده است به پیوست ابلاغ می گردد .

رئیس شورای انقلاب اسلامی

لایحه قانونی راجع به کاخهای نیاوران و سعدآباد و نحوه ارزیابی و نگهداری اموال مربوط

ماده ۱- کلیه کاخهای نیاوران وسعدآباد با محوطه وتاسیسات آن جهت ایجاد موزه وپارک در اختیار وزارت فرهنگ وآموزش عالی قرار می گیرد.

ماده ۲- کلیه اموال موجود درکاخهای فوق الذکر توسط کمیسیونی که با عضویت نمایندگان نخست وزیری - وزارت فرهنگ وآموزش عالی - وزارت امور اقتصادی ودارایی - بانک مرکزی ایران - بانک ملی ایران- دادستانی کل کشور - بنیاد مستضعفان تشکیل خواهد شد مورد رسیدگی و ارزیابی قرارگرفته وقیمت هریک را مشخص و به ترتیب ذیل عمل خواهند نمود:

الف- کلیه اشیاء عتیقه جهت حفظ ونگهداری در موزه ها تحویل وزارت فرهنگ وآموزش عالی می شود.

ب- کلیه اشیائیکه قیمت آن از ده ملیون ریال بیشتر است جهت حفظ ونگهداری تحویل خزانه بانک مرکزی می گردد.

ج- کلیه اشیائیکه بهای آنها کمتر از یک ملیون ریال است ونگهداری آنها در موزه به مصلحت نباشد، برای مصارفی که بعدا تعیین خواهد شد به طور امانت نگهداری می شود.

د- کلیه فرشهایی که بهای آنها بیش از یک ملیون ریال باشد در موزه ها نگهداری می شود.

شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران

شماره ۲۲۲
تاریخ ۶۰/۱۲/۲۲

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

بسمه تعالی قانون اصلاح بند ج لایحه قانونی راجع به کاخهای نیاوران وسعدآباد ونحوه ارزیابی ونگهداری اموال مربوط والحاق ۴ تبصره به آن

ماده واحده- بند ج لایحه قانونی فوق الذکر به ترتیب زیر اصلاح وچار تبصره به آن اضافه می شود.
بند ج - اجازه داده می شود کل اشیاء موضوع لایحه قانونی فوق الذکر که بهای آنها کمتر از ده ملیون ریال است ونگهداری آنها در موزه به مصلحت نباشد با تایید کمیسیونی مرکب از نمایندگان نخست وزیری - دادستانی کل کشور - وزارت اموراقتصادی ودارائی از طریق وزارت امور اقتصادی با رعایت مقررات به فروش برسد.

تبصره ۱- فروش اموال منسوب در بنا که جداکردن آن باعث ضایع شدن مال ویا بنا گردد ممنوع است .
تبصره ۲- وجوه حاصله از فروش اموال واشیاء موضوع این ماده واحده باید به حساب درآمد عمومی کشور نزد بانک مرکزی ایران واریز گردد .

تبصره ۳- کلیه اتومبیلهای مربوط به کاخها دراختیار دولت قرارمی گیرند.
تبصره ۴ - کلیه جواهرات وطلا آلات مربوط به همه کاخها در اختیار بانک مرکزی قرارمی گیرد.
قانون فوق مشتمل بر ماده واحده وچار تبصره در جلسه روز یکشنبه نهم اسفند ماه یکهزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی تصویب وبه تأیید شورای نگهبان رسیده است.

رئیس مجلس شورای اسلامی
اکبرهاشمی

جمهوری اسلامی ایران
نخست وزیری
بسم الله الرحمن الرحيم

وزارت امور اقتصادی ودارایی

قانون اصلاح بند "ج" لایحه قانونی راجع به کاخهای نیاوران وسعدآباد ونحوه ارزیابی ونگهداری اموال مربوط والحاق ۴ تبصره به آن که در جلسه روز یکشنبه نهم اسفندماه یکهزار و سی صد و شصت مجلس

شورای اسلامی تصویب شده و به تأیید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره ۳۱۴۷ مورخ ۲۵/۱۲/۶۰ ریاست جمهوری به نخست وزیری واصل گردیده است . برای اجرا به پیوست ابلاغ می گردد .

نخست وزیر
میر حسن موسوی

رونوشت به انضمام فتوکپی قانون مذکور به :
وزارت دادگستری - سازمان برنامه و بودجه- شورایی عالی قضایی - دیوان محاسبات- دفتر حقوقی نخست
وزیری - اداره کل تنقیح و تدوین قوانین- اداره کل پی گیری و اجرائی نخست وزیری - روزنامه رسمی
جمهوری اسلامی ایران (جهت درج در روزنامه) ابلاغ می شود.

بسمه تعالی
شورای انقلاب
جمهوری اسلامی ایران

لایحه قانونی راجع به تحویل کلیه جواهرات و طلا آلات موجود در کاخهای موجود در کاخهای
نیاوران، سعدآباد و گلستان و سایر کاخهای مربوط به خاندان پهلوی و وابستگان جهت حفظ و نگهداری به
بانک مرکزی ایران

ماده واحده :
کلیه جواهرات و طلاآلات موجود در کاخهای نیاوران، سعدآباد و گلستان و سایر کاخهای مربوط به خاندان
پهلوی و وابستگان جهت حفظ و نگهداری به بانک مرکزی ایران تحویل شود تا در موزه جواهرات نگهداری
گردد.
تبصره - کلیه قوانین و مصوبات مربوط که مغایر با این لایحه قانونی می باشند لغو می شوند .

رئیس شورای انقلاب اسلامی

بسمه تعالی
شورای انقلاب
جمهوری اسلامی ایران

شماره ۱۲۱۸۲
تاریخ ۱۳۵۹/۲/۱۲
پیوست

وزارت امور اقتصادی و دارائی

لایحه قانونی راجع به تحویل کلیه جواهرات و طلا آلات موجود در کاخهای موجود در کاخهای
نیاوران، سعدآباد و گلستان و سایر کاخهای مربوط به خاندان پهلوی و وابستگان جهت حفظ و نگهداری به
بانک مرکزی ایران که در جلسه مورخ ۱۰/۲/۵۹ به تصویب شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران
رسیده است به پیوست ابلاغ می گردد.

رئیس شورای انقلاب اسلامی

رونوشت بانضمام فتوکپی لایحه قانونی مذکور به بانک مرکزی ایران ابلاغ می شود .

پس از ابلاغ نامه های ذکر شده به دستگاههای ذیربط هیئت هفت نفره ای متشکل از نمایندگان
نخست وزیری، وزارت ارشاد اسلامی ، وزارت امور اقتصادی و دارایی ، نماینده بانک مرکزی ایران،
نماینده بانک ملی ایران، نماینده دادستان کل کشور، نماینده بنیاد مستضعفان و جانبازان تشکیل شد
که ایشان به همراهی تعدادی کارشناس به ثبت و ضبط اشیاء کاخها پرداختند .
در صورتجلسه نهایی گزارش عملکرد هیئت هفت نفره مستقر در مجموعه فرهنگی کاخهای سعدآباد
و نیاوران اسامی ذیل به عنوان امضا کنندگان ذکر شده است :

۱- نماینده نهاد ریاست جمهوری (نخست وزیر سابق) _ علی محمد نوروززاده

- ۲- نماینده وزارت ارشاد اسلامی (وزارت فرهنگ و آموزش عالی) _ محمد ماستری
فراهانی
- ۳- نماینده وزارت امور اقتصادی و دارائی _ علی اکبر چیت ساز
- ۴- نماینده بانک مرکزی ایران _ هادی خطیبی
- ۵- نماینده بانک ملی ایران _ سیدرضا میر طالب
- ۶- نماینده دادستان کل کشور _ ذبیح اله ترکمن
- ۷- نماینده بنیاد مستضعفان و جانبازان _ علی ابراهیمی

در ادامه این پژوهش تلاش بر این است با جمع آوری خاطرات شفاهی تعدادی از اعضاء این هیئت و مکتوب نمودن مطالب، بخشی از ناگفته ها در باره ی مجموعه سعدآباد بیان شود که علاوه بر جاذبه ای که برای نسل امروز دارد برای محققان آینده نیز راهگشا خواهد بود.